

MAGYAR ÖRÖKSÉG

Aba Sámuel sírja

A Magyarságkutató Intézet vezetésével Abasáron folyó ásatásokon napvilágra kerültek egy XV. századi gótikus templom romjai. A kutatók ez alatt valószínűsítik azt a XI. századi sírtemplomot, amely a három évig uralkodó, korábban István király második emberének számító Aba Sámuel sírját rejtheti.

SZÓVEG HANKÓ ILDIKÓ

Első királyunk, *István* fiának, *Imre* hercegnek szánta halála után a királyi trónt. Sajnos a sors más utat szánt az 1031-ben, 24 évesen vadászat közben ismeretlen körülmények között elhunyt hercegnek. Az eset következtében István király egyetlen örökösét vesztette el. A király halála 1038-ban következett be, a trónt Szent István egyik leánytestvérének fia, *Orseolo Péter* örökölte. Az új uralkodó a magyar főurakkal szemben főleg német és olasz nemesekre támaszkodva próbálta megszilárdítani hatalmát, István király feleségét is házi őrizet alatt tartva, azonban a magyar rendek 1041-ben elűzték az országból, a palotaispán *Aba Sámuel*t választva királynak. A Német-római Birodalommal szövetséget kötő Péter azonban idegen seregekkel 1044-ben visszatért az országba, és az év nyarán Ménfő közelében legyőzte Aba Sámuel seregét. A király elmenekült, de a Képes Krónika szerint az abádi Csaba-majorban az úgynevezett Öregbarlangban kegyetlenül meggyilkolták. A hagyományos nézet szerint holttestét először a feldebrői templom altemplomába temették, majd néhány évvel később felnyitották a sírt, és a király földi maradványait az általa alapított sári (ma Abasár) nemzeti monostorban temették el.

A feldebrői templom a magyar kereszténység egyik legkorábbi megmaradt építészeti emléke, sírtemplomnak épült. Alaprajzát tekintve bizánci, középponti térkialakítású, legközelebbi analógiájának a franciaországi Loire-völgyben emelkedő IX. századi Germigny-des-Prés templomot tartják. A templom nyugati végének két sarkába tornyokat építettek, a sírtemplom valószínűleg ekkor

2007-ben kora Árpád-kori körtemplom maradványaira bukkantak a régészek Abasáron

vált a falu plébániatemplomává. A török hódoltság idején erősen megrongálódott, majd a XVIII. század közepén mai barokk formájában újjáépítették.

A feldebrői temetkezőhely közelében a *Baldacci* bárói család kősziklába vágott pincéjének egyik bejáratához 1693-ban emléktáblát helyeztek ezzel a felirattal: „Ebben az üregben volt letéve Sámuel Aba, Magyarország harmadik királya.” Később *Haller Sámuel* gróf márványtáblával jelölte meg a sírüreget. A helyi szájhagyomány is úgy ismeri a helyet, mint Aba Sámuel első és egyúttal végső nyughelyét. Az sincs kizárva, hogy Aba Sámuel holttestét ebből az üregből vitték át az általa alapított abasári monostor mára teljesen elpusztult templomába, vagy annak föld alatti barlangüregébe. A sári, ma abasári bencés apátság templomát Aba Sámuel

„A sári, ma abasári bencés apátság templomát Aba Sámuel 1042-ben a Boldogasszony tiszteletére alapította”

1042-ben a Boldogasszony tiszteletére alapította. Az abasári körtemplom feltárását 2007-ben kezdték meg a Heves megyei Dobó István Vármúzeum régészei. Az ásatások napjainkban is tartanak, szerencsés esetben megtalálják Aba Sámuel tetemének maradványait is. Ez eldöntené a történészek által találgatott Aba-sír valódi helyét is. A csontmaradványok vizsgálata pedig utat mutathatna a hun-magyar rokonság bizonyítása felé. ■